

Nr 106.

Av herr **Welin**, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående
 ändring i bestämmelserna om taxering till bevillning
 samt till inkomst- och förmögenhetsskatt av äkta
 makar, som båda äga inkomst eller förmögenhet.

Det är ett känt förhållande, att äktenskapsfrekvensen i Sverige
 är synnerligen låg. Följande tabell torde tillräckligt belysa denna sak.

På 1,000 invånare av medelfolkmängden ingingos följande antal
 äktenskap i nedannämnda länder:

	1906—1910	1911
Rumänien.....	9,70	10,61
Serbien	10,00	10,40
Bulgarien	9,35	9,60
Ryssland (1906).....	9,60	—
Ungern	9,06	9,23
Belgien	7,92	7,93
Tyska riket.....	7,94	7,85
Frankrike.....	7,88	7,77
England.....	7,64	7,59
Österrike	7,65	7,55
Italien	7,85	7,50
Schweiz.....	7,53	7,35
Spanien.....	7,08	7,25
Nederländerna	7,34	7,23
Danmark	7,45	7,17
Skottland	6,80	6,70
Norge.....	6,06	6,25
Portugal (1906—1909)	6,13	—
Finland	6,55	5,94
Sverige	6,09	5,88
Irland.....	5,13	5,35

Som av tabellen framgår, är det 8 länder, som visa ökning i äktenskapsfrekvensen, medan 11 visa minskning, och bland dessa senare befinner sig Sverige. Man iakttaga vidare, dels att vårt land har endast Irland under sig, och dels att sänkningen för Sverige är rätt påfallande, då det gäller en så kort period som den anförda. Procentvis är det en av de största.

Det är ju ett synnerligen nedslående förhållande detta, att äktenskapsfrekvensen hos oss skall vara så låg, som framgår av tabellen. Ty ingås få äktenskap, så födas få äkta barn, och nativiteten sjunker starkt på detta sätt. Det är ju också ett känt förhållande, att Sverige även i fråga om födelsetal har det olyckligt ställt. Såsom jag uppvisade i min motion nr 105 i andra kammaren vid förra riksdagen, och såsom framgår av lätt tillgänglig statistik, har Sverige endast Irland, Belgien och Frankrike under sig i fråga om antalet levande födda på 1,000 invånare. Och då äro både äkta och oäkta inberäknade. De oäkta borde man knappast räkna med, ty visserligen beteckna de ett tillskott i befolkningssiffran, men de äro icke önskvärda, dels därför att de sammanhänga med en lägre sedlig ståndpunkt, och dels därför att de i regeln icke kunna erhålla den vård och fostran till samhällsnyttiga medlemmar som de äkta barnen.

Det är ur samhällssynpunkt angeläget, att många äktenskap ingås, och att de ingås i tid.

Här kan icke komma i fråga att utreda, vilka alla de orsaker kunna vara, som menligt inverka på vår svenska äktenskapsfrekvens, men jag ville i denna motion framhålla en omständighet, som kan inverka, och där det bör vara mycket lätt för de lagstiftande myndigheterna att råda bot, om de komma till övertygelse om, att den påpekade omständigheten är av någon vikt.

Det jag ville peka på är, att man och kvinna, som gifta sig, ofta komma i ett sämre skatteläge, än om de icke hade ingått äktenskap, utan levat var för sig.

I kungl. förordningen angående bevillning av den 28 okt. 1910 heter det i 8 § 2 mom. andra stycket: »Är skattskyldig gift, skall i hans taxering enligt denna förordning inbegripas jämväl hustruns inkomst; dock att i fall, där hustrun haft inkomst, som rättsligen varit från mannens förvaltning undantagen, hustrun skall taxeras därför».

Och i 12 § 1 mom. femte stycket heter det: »Hava enligt 8 § 2 mom. makar blivit särskilt taxerade, skall bevillning ändock be-

räknas efter de för dem båda taxerade beloppen sammanräknade och påföras makarna efter storleken av varderas taxerade belopp.»

Liknande föreskrifter finnas i kungl. förordningen om inkomst- och förmögenhetsskatt av den 28 oktober 1910.

I 25 § 1 mom. första, andra, tredje och fjärde styckena föreskrives följande: »Är skattskyldig gift, skall i hans taxering enligt denna förordning inbegripas jämväl hustruus inkomst och förmögenhet; dock att i fall, där hustrun haft inkomst eller förmögenhet, som rättsligen varit från mannens förvaltning undantagen, hustrun skall taxeras därför.

Skulle i senare fallet avdrag, vartill endera maken enligt 10 § är berättigad, överstiga dennes inkomst, må överskjutande beloppet avräknas från den andra makens behållna inkomst.

Avdrag enligt 19 § skall i fall, varom här sägs, bestämmas efter de för bägge makarna taxerade beloppen sammanräknade och fördelas på vardera maken efter förhållandet mellan dennes taxerade belopp och summan av de för båda makarna taxerade beloppen.

Hava makar blivit särskilt taxerade, skall skatt ändock beräknas efter de för dem båda taxerade beloppen sammanräknade och påföras makarne efter storleken av varderas taxerade belopp.»

Således betraktas man och hustru i regel såsom en enhet i beskattningshänseende och erhålla icke tillsammans de fördelar, som de såsom ogifta var för sig erhållit. Före äktenskapet hade de måhända var för sig en inkomst, som var bevillningsfri, eller från vilken fick göras ett bevillningsfritt avdrag. Säkert är, att det bevillningsfria beloppet efter deras äktenskaps ingående minskades, så framt de icke dessförinnan var för sig hade 1,800 kronors inkomst. Bevillningen är ju i våra dagar helt ringa, men den ligger till grund för kommunalskatterna, som å sin sida pläga tynga vida mer än kronoskatten.

Och beträffande inkomst- och förmögenhetsskatten kom de både kontrahenternas ingående av äktenskap att verka så, att de för sin sammanlagda inkomst finge erlægga en större skatteprocent, än om de levat ogifta och skattat var för sig eller kanske t. o. m. undgått att erlægga sådan skatt.

Då nu äktenskap äro önskvärda för samhället, bör också detta främja ingåendet av sådana och inte lägga stenar i vägen genom att öka skattebördan för dem, som göra samhället en tjänst. Snarare

borde samhället, om möjlighet därtill finnes, minska deras skattebörda.

Såsom det nu är ställt i skattehänseende, torde det ligga nära till hands att antaga, att tvenne unga, som vilja förena sina öden, ehuru de var för sig äga inkomster, hava det smått med försörjningsmedlen, betänka sig mer än en gång, innan de sätta gemensamt bo och därigenom öka sina skatteutgifter.

Det anses rätt allmänt, att man i det påpekade förhållandet har att söka en av anledningarna till, att så många i våra dagar leva i lösa förbindelser och i konkubinater eller »samvetsäktenskap» eller vad det kan kallas, i stället för att låta lagligen viga sig. I Herman Palmgrens och Conrad Carlesons handbok i självdeklaration heter det också: »Principen, att man och hustru i vissa fall betraktas såsom en enhet i beskattningshänseende, har blott tillämpning på äktenskap genom vigsel, men ej å så kallade ofullkomnade äktenskap och möjligen ej heller å äktenskap på grund av domstols förklarande.»

De många lösa förbindelserna av ena eller andra slaget medföra å sin sida tillkomsten av en mängd oäkta barn, och det är sorgligt att behöva konstatera det faktum, att Sverige står lägst i fråga om antalet oäkta barn. Så här ser listan ut över oäkta levande födda i procent av samtliga levande födda 1906—1910:

Bulgarien (1906 och 1907).....	0,5
Serbien (1906 och 1908).....	1,2
Nederländerna	2,1
Irland	2,6
Ryssland (1896—1900)	2,7
England	4,0
Spanien (1901—1905)	4,4
Schweiz	4,5
Italien	5,1
Belgien	6,3
Norge	6,7
Finland.....	7,0
Skottland.....	7,1
Tyska riket	8,7
Frankrike	8,8
Rumänien	9,0

Ungern.....	9,3
Danmark.....	11,0
Portugal (1901—1905).....	11,3
Österrike.....	12,2
Sverige.....	13,5

Nu äro, som ovan framhållits, de oäkta barnen mindre önskvärda, och därför vore av vikt, att samhället kunde vidtaga åtgärder, som ökade äktenskapsfrekvensen och därmed de äkta barnens antal. Sådana åtgärder skulle tillika stärka familje- och hemlivet, vilket är av så stor betydelse för folkets egen framtid.

Det påpekade förhållandet har redan förut varit föremål för behandling i riksdagen. År 1910 väckte herr Sam Clason i första kammaren en motion, nr 85, däri han påvisar det menliga inflytande på äktenskapsfrekvensen, som uppkommer därigenom, att mannens och hustruns inkomster räknas som en skatteenhet, samt hemställer om skrivelse till Kungl. Maj:t om utredning, »vilka åtgärder lämpligen kunna vidtagas för att i möjligaste mån undanröja ovan omnämnda oegentlighet i vår skattelagstiftning.» Motionen blev emellertid avslagen.

Följande år förnyar herr Clason sin motion, och i andra kammaren framföres av herr Erik Palmstierna en motion, nr 87, som går ut på samma hemställan som herr Clasons. Beslutet blir, att riksdagen hos Kungl. Maj:t anhåller om utredning i frågan.

Sedan dess har man emellertid ingenting hört av i ärendet, men då äktenskapsfrekvensen jämte födelsetalet för varje år är i ett synnerligen starkt sjunkande, på samma gång de oäkta barnens antal är i lika starkt stigande, och då man i vida kretsar, inte minst bland vetenskapsmännen och i pressen, börjat fästa allt större uppmärksamhet vid ifrågavarande oroväckande symtom, har jag ansett mig böra taga upp ärendet till riksdagens förnyade beprövande.

Jag kan göra detta så mycket mer, som ifrågavarande riksdagsskrivelse möjligen kan åsyfta en hel del åtgärder, som kunna vidtagas för att undanröja sådana oegentligheter i vår skattelagstiftning, som hindra äktenskaps ingående, t. ex. i fråga om den kommunala beskattningen, vars ändring ännu tills vidare är ställd på framtiden. De åtgärder, som redan nu kunna vidtagas, böra utan dröjsmål utföras. Ty här synes vara verklig fara i dröjsmålet.

Enligt min mening skulle det helt visst vara av stort värde,

om man snarast möjligt finge en ändring i skattelagarna därhän, att man och hustru, som var för sig äga inkomst, förvärvad genom annat arbete än det som avser hemmet, eller förmögenhet, skola beskattas helt och hållet var för sig utan hänsyn till den andre makens inkomster eller förmögenhet.

Jag tillåter mig därför vördsamt föreslå,

att riksdagen ville besluta att i skrivelse ingå till Kungl. Maj:t med anhållan, att Kungl. Maj:t täcktes låta utarbета och för riksdagen framlägga förslag till sådana ändringar i kungl. förordningen angående bevilning av fast egendom och av inkomst samt i kungl. förordningen om inkomst- och förmögenhetsskatt, båda av den 28 oktober 1910, att man och hustru, om båda äga inkomst eller förmögenhet, skola beskattas var för sig.

Stockholm den 26 januari 1915.

S. Welin.